



વૈષ્ણવ વિલાસ.

આ લઘુ ગ્રંથમાં

જિને વાચવા લાયક રક્ષમણી વીવા,
ગુણનાં રસાણાં, અને રાધાકૃષ્ણની આતુ
રીના પદો છે.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

ડા० મોરલીધર કરસનદાસ.

મું બ ધ.

પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં પા. ન. ખંભાતાએ

છાપ્યા છે.

શરૂત ૧૯૨૯-સને ૧૯૭૩.



મનનીમત ચાર આના.

૧ ત



ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંપ્રદ
૬૩૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(નવ ૧ કૌપીરાઈટ વિભાગ)

૩ પ્રમાણક **૬૩૩** કિંમત

પ્રથમ વૈરગલ તિવાર

વગાક

મુકતાનંદ કૃત રૂક્ષમણીના વીવા.

રાગ ઢોળ.

કુંદન પુર વીવા રચ્યો, લુપતી ભીમક રાય;
 ન્યા દેવને શ્રીકૃષ્ણને, આનંદ ઉર ન માય; ૧
 પ્રમદયે તે જાણીયું, ઉર વ્યાધ્યે અતીસં કાળ;
 ત્યા નહીં અપુ કૃષ્ણને, એછે ગાએતણીરે જોવાળ; ૨
 અમદ્યાનુ મન મેલુંને, તેડાવ્યો સીસુ પાળ;
 રૂક્ષમણીયે તે ખબર જાણી, અંતર ઉઠી જવાળ; ૩
 ર ઘણીરે દારાંમતી, રહ્યો લગન વિચ દીન એક;
 અંતરજ્વમી આવજો, રાખજો હમારી ટેક; ૪
 ખેલું વિચારી કાંમની, કરી કાગળ લખવા આસ;
 મુકતાનંદ કહે માનુની, થઇ જગતથી રે ઉદાસ; ૫

ઢાળ બીજો.

મારી સાર લેજો અવિનાશી રે,
 જાણી જન્મો જનમની દાસી રે; ૧
 વાંચી કાગળ વેલેરા આવો રે,
 મારા તનના તે તાપ છુટાવો રે; ૨

દીન એક લગન વિચ જાણી રે,	
વેહેલા આવજો સારંગ પાણી રે;	૩
મેંતા તમ અરથે તન કરીયું રે,	
મેંતા તમ અરણે ચિત્ત ધરીયું રે;	૪
જો નાથ નહી આવો વેહેલા રે,	
તજી પ્રાણ લગનથી વેહેલા રે;	૫
કેહ મુકતાનંદ મોરારી રે,	
વાલા રાખજો દેક હમારી રે;	
ઢાળ ત્રીજો	

લઈને કાગળ વિપ્ર સંધાવ્યો,	
હરિની કૃષ્ણાથી દારકાં આવ્યો;	૧
દખી દારકાં માહા સુખ ધાંમ,	
જેનાં રાજા છે સુંદર શાંમ;	૨
વાલે વિપ્રને આવતો જાણી,	
ઊઠયા સનમુખ સારંગ પાણી;	૩
પ્રીતી સંમને કાગળ લીધો,	
વાંચી પત્ર હૈયે દ્રઢ કીધો;	૪
પ્રજ્યા વિપ્રને દઈ ઘણું માન,	
જાવા તૈયાર થયા ભગવાન;	૫
સાથે વિપ્રને રથમાં બેસાડી,	

આલ્યા કુંદન પુર શ્રી મોસરી; ૬
 એવા ભક્ત વત્સલ ગીરધારી,
 જાયે મુક્તાનંદ બલહારી; ૭
 રાગ ઘોળ.

માનુની મનમાં ચિંતવે, કેમ ન આવ્યા સુંદર સામ;
 વાર થઈ કેમ વિપ્રને, ન સરથું મારું કામ; ૧
 જો નહીં આવે જદુપતી તો, તણસ મારા પ્રાણ;
 એવામાં દીજ આવીયો, જેમ આવે રામનું બાણ; ૨
 વિપ્ર વદન જોઈ વીનતા, મન આનંદ વાધ્યો અપાર
 પ્રાણ છવન પધારીયા, જુગ છવન જુગ આધાર; ૩
 કુંદનપુર હરિ આવીયા, મુણી ભુપતી ભીમક રાય
 સાંમે જઈ શનમાન કીધું આનંદ ઉર ન માય; ૪
 ત્રીકમ તોરણ આવીયા, વરત્યો જેજેકાર;
 મુક્તાનંદ કેહે માનુની, તેના પુન્યતણા નહી પાર; ૬
 ઢાળ બીજો.

દેવી પુજનો મીશ લઈ પ્યારી રે,
 ચાલી નિરખવા કુંજ વિહારી રે; ૧
 સાથે લીધો પુજનો સામાન રે,
 નૈણે નિરખવા શ્રી ભગવાન રે; ૨
 હરિ ભક્ત અનાદીના માની રે,

લાવે પુણ્યાં ભવને ભવાની રે;	૩
વળતી રૂપ પ્રકાશીયું બાળી રે,	
મેમે પામવા શ્રીવનમાળી રે;	૪
સગે અસુર હતા રખવાળ રે,	
દુખી રૂપ પડ્યા તતકાળ રે;	૫
વેગે આવીયા અંતર જામી રે,	
વાલો મુડતાનંદના સ્વામી રે;	૬
ઢાળ ત્રીજો.	
કર સાહીને રથપર લીધાં,	
મનવાંછીત કારજ સીધાં;	૧
કન્યા હસણ કરી હરિ વળીયા,	
સેન્યા સહિત ત્યાં બળીભદ્ર મળીયા;	૨
વાંસે રૂપમધ્યે ચડ્યો શીસુપાળ,	
લેશે કેમ કરી કન્યા ગોવાળ;	૩
બાંધી દારકાં ગાહીથી લાવું,	
નહી તો પુરમાં પાછો નહી આવું;	૪
જઈને જદુપતી સંગે યુદ્ધ કરીયા,	
વાલે સર્વતણે મદ હરિયા;	૫
રૂપમધ્યાની વાઢીછે ઠાઠી,	
કાપી કેશને મુડ્યોછે કાઠી;	૬

રૂક્ષમાણુનો શોક નિવારી,

મુક્તાનંદ કેહે પધારયા મોરારી;

૭

રાગ ધોળ.

માધવપુરનો માંડવો. આવે જાદવ કુળની જાન
પરણે તે રાણી રૂક્ષમાણી, વર વાંછીત શ્રીભગવાન; ૧
યાદવ જનૈયા થયા, વળી માંડવીયા પણ સોહાય;
વિધિ સહિત વીવા રચ્યો, કસર ન રાખી કોય; ૨
માણેક થાંભ મંડપ રચ્યો, મધે ચોરી બાંધી સાર;
ગોહન આવ્યા માહેરે, કોટી ભુવનના કીરતાર; ૩
માથે તે મુગટ જડાવેના, કાંને કુંડળ મકરાકાર;
બાંએ બાજુબંધ ઘેરખા, કોટે કૌસ્તભ માણીની હાર; ૪
સોભે ઘણાં સણગારમાં, પીતાંબર અતીઉદાર;
હૃમ કડાં એ હાથમાં, પાંચે ઝાંઝરનો ઝણકાર; ૫
વાલાનું વદન સોહ્યાંમાણું, જાણે ઉગ્યો પુનમ ચંદ;
મુક્તાનંદ કેહે ગોહન વરને, જોઈ થયો આનંદ; ૬
ઢાળ બીજો.

વળતી લાડડીને સણગારી રે,

પીઠી ચોખીને પાટે ઘેસાડી રે;

૨

લીલી સાડી ધરી તન સારી રે,

જેણે રીઝે શ્રી કુંજ વિહારી રે;

૨

સોલે સણગાર અંગે ધારી રે,	
ચાલી ભેટવા દેવ મોરારી રે;	૩
સંગે માનુની મંગળ ગાએ રે,	
તેની શભા કહી નવ જાયે રે;	૪
એવી રીતે મંડપ મધે આવ્યાં રે,	
તેડી પીયુષ પાસે પધરાવ્યાં રે;	૫
કર સાદ્યો ચરાચર સ્વામી રે,	
નારી માયરેં માહા મુખ પામી રે;	૬
સોભે માયરે માહા મુખકારી રે,	
જય મુક્તાનંદ બલહારી રે;	૭
ઢાળ ત્રીજો.	
વર કન્યાની જોડ ખીરાજે,	
જોતાં કોટી કાંમ છખી લાજે;	૧
વાગે દેવનાં વાજાં અપાર,	
પરજી અખિલ જીવનનો આધાર;	૨
ખ્રિસ્તાં આચરે વેદ વચન,	
જેનેકાર થયો ત્રીભોવન;	૩
ચારે ફેરા હરિ સંગે ફરીયાં,	
નારી જીગના જીવનને વરીયાં	૪
સોભે અખ ઇ અલૌકિક જોડ,	

માથે બતરીશ ભમરીના મોઢ; ૫
 લાડો લાડી જમે કંસાર,
 નેના નિગમ ન પામે પાર; ૬
 કેહે મુક્તાનંદ મોરારી,
 એવાં ચળીત્ર કર્યાં ગીરધારી; ૭

કૃતાણાં

અવિદ્યાછે નકટી નાર, પ્રભુછથી પાછી લાગે ને;
 એનુ કહ્યું કરે તેની સાથ, જંમનુ લાડ લાગે ને; ૧
 જમનુ છે જબર નેર, મારસે મુખ બાંધી ને;
 બોલોછો કાટા બહુ બોલ,

આવડી શી આવી આધી ને; ૨
 છુડી મરો લાગે છે લાજ, વેણ શું વાંકાં કાઢે ને;
 પ્રભુ વિના કાઢે ને બોલ, છલડીને ધસી વાઢે ને; ૩
 હરી ભજતાં લાગેછે લાજ, કડમાં કેવા રાજ ને;
 મુક્તાનંદ કેહે મુરખ. લોક, પાધરા દીસે પાજ ને; ૪

કૃતાણા

(રામ તમારી નાની મોટી સંભાળીને લેજા)
 નાની મોટી વરતી સહુ, સંભાળીને લેને;
 જુગના છવનને કોઇ, દાર ન દેને; ૧
 સુરતી સંભાળ્યા વિના, ભ્રષ્ટ મતી યાશે;

વિમુખ થઈને ઘણાં, ખાસડા ખાસે; ૨
 સમજીને શીખાંભણ લાગે, બને અવિનાસી;
 મુરખ ન માને તો ગળે, પડે જમ ફાંસી; ૩
 પ્રભુને જે બને તેને, સઘળે છે સાર;
 મુક્તાનંદ કહે મુરખને, સઘળે અંધાર; ૪

ફૂટાણા રાગ ઊષરનો.

દુર્લભ અવસર આવ્યો, ભણ્યો દ્યોને અવિનાસી;
 પ્રમટ થયાછે વાલો, વંદ્રાવનના વાસી; ૧
 દરશન દઈને કુખડાં કાપે, શ્રી ગીરવરધારી:
 સ્વાસે ને ઉસ્વાસે બળે, દેવ મોરારી; ૨
 આ અવસર ન ચેત્યો તેને, ઘણું દુઃખ દશે;
 ઊંઠ ને ગધાડાં થઈને, ભાર ઘણો વેહેમે; ૩
 પ્રભુને વિસારી જે કોઈ, બીજે ચાળે ચડશે;
 મુક્તાનંદ કહે મુંઢમતી, નરકમાં પડશે; ૪

ફૂટાણા.

આજ ભવજળપાર ઉતરીયાં રે; આનંદ ભલા.
 મારાં સેહેને તે કારણ સરીયાં રે; આનંદ ભલા. ૧
 મેતા લોકની લજ્જા ત્યાગી રે; આનંદ ભલા.
 મારી વૃત્તી મોહેન સંગ લાગી રે; આનંદ ભલા. ૨
 મદ મોહને ચેતા કશીયા રે; આનંદ ભલા.

મેતો મુંદર વર હર ધરીયા રે; આનંદ ભલા. ૩

મુક્તાનંદ મોહન હર ધારી રે; આનંદ ભલા.

મેતો દુરમતી દૂર વિસારી રે; આનંદ ભલા. ૪

રાગ ધોળ.

કંસાર જમતાં કામતી, બોલે વિધવિધ વચન રસાળ;

શાંમ શુંદર તે સાંભળી, હસતા તે દીન દયાળ; ૧

બંદીજન જે જે કરે, ગાય ગાંધ્રવ મધુર ગ્યાંન;

અનંત નાચે અપશ્વરા, સુર આવી ચડયા મેમાન; ૨

પ્રાંજ્ઞાદિક પુસ્પ વૃષ્ટી કરે, હેતેથી વારંવાર;

ઢોલ નગારાં ગરગડે, વાછંત્રનો નહી પાર; ૩

ચારે તે મંગળ વરતીયાં, વર કન્યા ભલી બની જોડ;

રક્ષમણીને લઈ આવિયા, દ્વારકાં શ્રીરાજોડ; ૪

દીન જાણી દયા આણી, પુરી મનની આસ;

મુક્તાનંદ કેહે ચણી સેવક, કરીને રાખો પાસ; ૫

રાગધોળ.

શ્રીકૃષ્ણ પરણ્યા રક્ષમણી, આવ્યા નમર મોજર;

જેણે એ વીવા નિરખિયો, તેના પુન્યતણો નહી પાર; ૧

મેમેસું માતાયે પોંખીયા, જુગ છવન જુગ આધાર

સીયે હોમંજે શાંમનાં, આવારણાં વારંવાર; ૨

પુરવાથી સહુ મેમસું, નિરખતાં નટવર નાચ;

જન્મ રાક્ષણ કરી જાણીયો,

માહા સુખીયો થયો સહુ સાથ; ૩

રૂક્ષમાણીએ જે ધારીયું, તે સાચુ કીધું શાંમ;

ભક્ત જનના લાડ પાળ્યાં, એવા છે કુરુણાના ધામ; ૪

અધમ જનને ઓધારવા થયા મનુષ્ય રૂપે માહારાજ;

પાવન જશ વિસ્તારીયો, સરિયાં તે સઘલાં કાજ; ૫

નરનારી જે રૂક્ષમાણીના, વીવા શીખે ને ગાય;

તેને રીઝે શ્રીહરી, પ્રાસ્થિત દુર પગાય; ૬

સેશલ પાર ન પાંખીયા, કેહેતાં હરિ જશ સાર;

તોય તેના ગુણ ગાવા, જાણીને અધમ ઓધાર; ૭

મુક્તાનંદ કેહે માહા પ્રભુની, અચળ જુએ જુગ નેડ;

સોતાજન જે સાંભલે, તે જોલો શ્રીરણછોડ; ૮

દધુનાથ દાસ કૃત રાધાજીનું દશાષ્ટુ.

દશાષ્ટુ પેહેલુ.

સાખી

શ્રીગુરુ ગણપતી વરણુલુ, શારદા નામુ સીસ;

કૃષ્ણ કૌપાથી ઓચર, ગુણ ગાંઠ શ્રીજગદિશ; ૧

કાલાવાલા કરે કૃષ્ણનાં, બુદ્ધિ હીણા કું બાળ,

ગાઈ રસીક મન દશાષ્ટુ, દુતી દંપતી વચન રશાળ; ૨

એકશમે આનંદમાં શખી, કુસુમે ગુધ્યાં શીસ;
 કાંઈ કઠણ વચન કૃણે કહ્યાં, ચડી રાધાને રીસ; ૩
 રીસમાં કીધું રૂશણુ, પ્યારો પંથ પળાય;
 માંનવંતીને માનાવાને, દડવડ દુતી જાય ૪
 લક્ષણ અદકે લાડકી, તુજ પાસેછે ત્રીસ;
 ફુલાણ હશે ક્યાનુજાં, મુજ રંક ઉપર શી રીસ; ૫

ઢાળ.

રાધાજી ન કરીયે રીસ હેલી, રીશાંણા રહીયે નહીં,
 તારે ચરણે નામુ શીસ હેલી, રીશાંણા રહીયે નહીં; ૧
 વાલાને તો વાહલી વાત હેલી; રીશાંણા.
 રૂડી રમવા સરખી રાત હેલી; રીશાંણા ૨
 તારા કોણે ભરયાછે કાન હેલી; રીશાંણા.
 તારી કોહ્યાં ગદ્ય શુદ્ધ ને સાંન હેલી; રીશાંણા. ૩
 મછરાળી તું મત્સર મેલ હેલી; રીશાંણા.
 ખાંતીલાની સંજે ખેલ હેલી; રીશાંણા. ૪
 જોખનતું આશુ જોર હેલી; રીશાંણા.
 કેમ થઈછો કઠણ કઠોર હેલી; રીશાંણા. ૫
 વાલાનો સુંછે વાંક હેલી; રીશાંણા.
 તેંતો આડો વાળ્યો આંક હેલી; રીશાંણા. ૬
 અખજાની અવળી રીત હેલી; રીશાંણા.

- તો તેં શાંને કીધી પ્રીત હેલી; રીશાંણા. ૭
 પ્રીતમસું પ્રીત ન તોડ હેલી; રીશાંણા.
 એંને તું સરખી છે કરોડ હેલી; રીશાંણા. ૮
 ખપ કરીએ તો સેની ખેટ હેલી; રીશાંણા.
 કુંગર છે તરણા હેઠ હેલી; રીશાંણા. ૯
 કરગરવા તું આવીશ કાલ હેલી; રીશાંણા.
 અલખેલી તું હઠી ચાલ હેલી; રીશાંણા. ૧૦
 વીનવીને લાગુ પાય હેલ; રીશાંણા.
 વળી વાર વરાસો થાય હેલી; રીશાંણા. ૧૧
 કાંઈ જોને મારાં કામ હેલી; રીશાંણા.
 માફ પંચકલી છે નામ હેલી; રીશાંણા. ૧૨
 મેલ મુગધપણાને! ઢંગ હેલી; રીશાંણા.
 રસીયાસું રાખીયેં રંગ હેલી; રીશાંણા. ૧૩
 રસીયાસુ ન કીને રાડ હેલી; રીશાં.
 વાલો રીને તેમ રમાડ હેલી; રીશાં. ૧૪
 એ છે ગરવ ભંજન જોપાળ હેલી; રીશાં.
 સર્વ સેવકના પ્રતીપાળ હેલી; રીશાં. ૧૫
 હવે છેક ન કીને છેહ હેલી; રીશાં.
 તાંણીથી તુટે સ્નેહ હેલી; રીશાં. ૧૬
 ચૂડી વાર થઇ છે વિલખ હેલી; રીશાં.

માનોને હુમાસ સંમ હેલી; રીશાં.	૧૭
કેમ હાજોછો નીચાં નેણ હેલી; રીશાં.	
મુખ વાહાલી ન બેસો વેણ હેલી; રીશાં.	૧૮
રામાજી તું રસની ખાંણ હેલી; રીશાં.	
રઘુનાથ મળુ સંગે માણ હેલી; રીશાં.	૧૯

ફસણુ બીજી.

સાખી

માન કહ્યું તું માનુની, સાંભલ વાત વચન;	
આ ચટકો દીન ચારનો, તારૂ વહી જસે જોખન;	૧
ગર્વ ન કીજે ધેણડી, રોસ તણ કર સંમ;	
અવસર એવો કીહાંચકી, આજસુને ધેર ગંગા;	૨
હાળ.	

રાધાજી કેહે શાંનો રોસ બેની, પુજ્યા તે ફજ પામીયે.	
કાંઈક દીજે કરમને દાર બેની; પુજ્યા તે ફજ પામીયે ૧	
વીધાત્રીના લખીયા બેખ બેની, પુજ્યા.	
તેતો ટાળ્યા ન ટળે ટેક બેની; પુજ્યા.	૨
જોખનમાં લખીયો વીજગ બેની, પુજ્યા.	
મારે જરૂણિકનો રોગ બેની; પુજ્યા.	૩
જુઠાના તે જુઠા બોલ બેની, પુજ્યા.	
તેનો તરત જણાણો તોલ બેની; પુજ્યા.	૪

પુતનાનાં સૌસ્થા પ્રાણુ બેની, પુજ્યા.	
સુ કહીયે વાત વખાણુ બેની; પુજ્યા.	૫
બેની પેર ન પ્રીછે કોઈ બેની, પુજ્યા.	
વાલે વનરા સરખી વગોઈ બેની; પુજ્યા.	૬
સતી સીતા સરીખી નાર બેની, પુજ્યા.	
વાલે મુકીતે વન મોજાર બેની; પુજ્યા.	૭
કાળામાં કુક અનેક બેની, પુજ્યા.	
અંપક ન છોડે છેક બેની; પુજ્યા.	૮
કપટી હોય કાલી નાગ બેની, પુજ્યા.	
પય પાતાં ડશે પાગ બેની; પુજ્યા.	૯
જળ મીનતો જળને આરે બેની, પુજ્યા.	
પરાણેતે પ્રોત ન થાય બેની; પુજ્યા.	૧૦
પ્રીછે નહી પ્રીત પતંગ બેની, પુજ્યા.	
દીપકને આપે અંગ બેની; પુજ્યા.	૧૧
ભમરાને ભગ્યાની ટેવ બેની, પુજ્યા.	
રસ લઈને તજે તતખેવ બેની; પુજ્યા.	૧૨
ઝારે કીધો મુખનો સંગ બેની, પુજ્યા.	
કીધો પોતાની પાંખનો ભંગ બેની; પુજ્યા.	૧૩
અર્ક અંબુજ અધિક રનેહુ બેની, પુજ્યા.	
પછે ધિક ધિક કરે દેહુ બેની; પુજ્યા.	૧૪

પારાધી રચે પાખંડ બેની, પુજ્યા.	
તેના પ્રાણ હરે પ્રાચીડ બેની; પુજ્યા.	૧૫
જરે સરોવર નીર સુકાય બેની, પુજ્યા.	
તારે હંસ કોહો કયાં જાય બેની; પુજ્યા.	૧૬
કપટી થયા કઠણ કઠોર બેની, પુજ્યા.	
મારે વાલો કાલજડાની કોર બેની; પુજ્યા.	૧૭
ટળવળતાં કાઢું તંત્ર બેની, પુજ્યા.	
ઘણુ જીવો જીમજીવન બેની; પુજ્યા.	૧૮
છબીલાને છેલો રામ રામ બેની, પુજ્યા.	
રઘુનાથ સ્વામીને પ્રણામ બેની; પુજ્યા.	૧૯

કૃષ્ણ ત્રીજી.

સાખી

કેહેને જઈને કૃષ્ણને, નમણાં સાચે સ્થો નેહ;	
મળવું થાસે માવજી, જ્યારે ફરીને ધરણુ દેહ;	૧
મન વિના મળવું કસ્યું, નિરખી ન ઠરે નંણ;	
મણી મુગ્ધાકૃષ્ણ કંચલે, તેને રતી ન લાગે રેણ;	૨

દાખ.

હઠ લીધો હરિની સાથ વાલા, માન ભરી માને નહી.
દ્રઢ હૈયું ધરણું છે હાથ વાલા; માન ભરી માને નહી. ૩
કુતો કિંહ સુણો અવિનાસ વાલા, માન. ૪

તમે રેજે રામાની પાંસ વાલા; માન.	૩
ધસમસતી ફુતી ધાય વાલા, માન.	
જ્યાંછે સામળીયો સુખદાય વાલા; માન.	૩
ઉઠો ઉઠો આનંદ કંદ વાલા, માન.	
ગોપી વર ગોકુલ ચંદ વાલા; માન.	૪
ઝેતો પ્રાક્રમ કીધાં મૌઠ વાલા, માન.	
ઐતો દાઝે થઇ દીંગમુંઠ વાલા; માન.	૫
રીસે રાતાં કીધાં લોચન વાલા, માન.	
વિકરાળ કરચું છે વદન વાલા; માન.	૬
સ્વેત આભ્રણુ પેરયાં છે શાર વાલા, માન.	
તજ્યા હેમ હાર શણુગાર વાલા; માન.	૭
બીજ કોરે દખાડી બીક વાલા, માન.	
સાંભાતો ન માને શીખ વાલા; માન.	૮
નીચુ જોઇ મુકે નિસવાસ વાલા, માન.	
ઐની હાંણુ તમારે હાંસ વાલા; માન.	૯
પ્રેમદા છે પ્રેમનુ પાત્ર વાલા, માન.	
મુખ જોયા સરીખુ ગાત્ર વાલા; માન.	૧૦
ઐતો અબજા થઇ છે અચેત વાલા, માન.	
ઐના અંતરમાં ઊંકુ હેત વાલા; માન.	૧૧
તમને તો હસ્યાની દેવ વાલા, માન.	

- એના અંતરમાં છે અહુમેવ વાલા; માન. ૧૨
- બ્રહ્મભાંણ સુતા બળવંત વાલા, માન.
- એને ચટકો લાગ્યો ચિંત વાલા; માન. ૧૩
- નિશ્ચેં નારી તજસે મ્રાણ વાલા, માન.
- વાગાં મદન મોહનછનાં બાંણ વાલા; માન. ૧૪
- વાલા એ શું કર્યો વિરોધ, વાલા, માન.
- કરગરતા જસે જોધ વાલા; માન. ૧૫
- નેક નમન કરો નંદ લાલ વાલા, માન.
- ખાંતીલી થાય ખુસિયાલ વાલા; માન. ૧૬
- લાલચ તીહાં સાની લાજ વાલા, માન.
- મનાવો લાજ મુકી માહારાજ વાલા; માન. ૧૭
- છેલું વચન કહુછુ છેક વાલા, માન
- તાણી ન મુકે ટેક વાલા; માન. ૧૮
- આહ્યા ચતુર વર તોણી વાર વાલા, માન.
- રધુનાથ પધારયા કુવાર વાલા; માન. ૧૯

રસાસુ ચોથુ.

સાખી

સાહી લેવુ કાંઈ સેહેલ નથી, જેમ કેસરી મુંછના કેશ;
વારીયેં નરને નમાવિયો, નવખંડ તણા રે નરેસ; ૧

અચરત આ તે શું થયું, વાલા સાથે વિરોધ;
કાંઈક કેજે કરગરી, પ્યારીને પ્રતી બોધ; ૨

ઢાળ.

પ્રતીબોધ કરચો પ્રાણેસ રંગે, જુગલ સ્વરૂપે જોડીબની.

જેને સેવે શંકર સૈસ રંગે; જુગલ. ૧

બોળી ન રાખો બ્રાંત રંગે, જુગલ.

મારે મુખ જોયાની ખાંત રંગે જુગલ. ૨

ગુણવંતી ધુંધટ ખોલ રંગે, જુગલ.

મીઠે મધુરે વચને ખોલ રંગે; જુગલ. ૩

હસતાં ન રાખો હોડ રંગે, જુગલ.

મુને વાહાલપણના ઠોડ રંગે; જુગલ. ૪

કેહતો ખાંતે ખેલ બીછાઉ રંગે, જુગલ.

કેહતો જન્યક થઈ જસ ગાઝિં રંગે; જુગલ. ૫

પ્યારી કેહે પ્રાણ આધાર રંગે, જુગલ.

ધનં ધુતારાના અધિકાર રંગે; જુગલ. ૬

શાને આવ્યા સુંદર સામ રંગે, જુગલ.

કોહોને કઈ સાથે છે કામ રંગે.; જુગલ. ૭

મંદીર માનેતીનું દુર રંગે, જુગલ.

જાઓ ઝટપટ થાય અસુર રંગે; જુગલ. ૮

અમે અબળા જાત આહીર રંગે, જુગલ.

તમે ગરવા ગુણ ગંભીર રંગે; જુગલ.	૯
મોટામું કરો મેળાપ રંગે જુગલ.	
ફરી સુખમાં થાય સંતાપ રંગે; જુગલ.	૧૦
તમે રાજ કુંવર અમે રંક રંગે, જુગલ.	
મલુ પાંણી ન પાઉ ટંક રંગે, જુગલ.	૧૧
તમે ભક્ત વત્સલ ભગવાન રંગે જુગલ.	
માનુનીનું વધારો માન રંગે; જુગલ.	૧૨
પાતળીયે ઊપાડી પેર રંગે, જુગલ.	
હવે વસાવણું નહીં વેર રંગે; જુગલ.	૧૩
નિશ્ચે નરોહરી નમવા જાય રંગે જુગલ.	
હસી હરણાવી કર સાય રંગે જુગલ.	૧૪
હદ હદ થઈછે માહારાજ રંગે, જુગલ.	
શાંમ સ્નેહ જણાણો આજ રંગે; જુગલ.	૧૫
થઈ પુરી હમારી આશ રંગે; જુગલ.	
હું દીન તમારી દાસ રંગે; જુગલ.	૧૬
મેવા મીઠાઈ જમ્યાં ભલી ભેટ રંગે; જુગલ.	
મલુ પુરણ ભરાણું પેટ રંગે; જુગલ.	૧૭
ઉઠી લીધાં આલીધાન રંગે, જુગલ.	
હરખે હસી રહ્યાં છે લોચન રંગે; જુગલ.	૧૮
ફૂતી બને તરફ સાવધાન રંગે, જુગલ.	

છે ચ'પકલા પરધાન રંગે; જુગલ.	૧૯
રાજ કીધાંને ભાંગી રાડ રંગે, જુગલ.	
સાણુ અંતર ન રહી આઠ રંગે; જુગલ.	૨૦
રમ્યા જમ્યા જીવન પ્રાણુ રંગે. જુગલ.	
ચતુર વર ચતુર સુજાણુ રંગે; જુગલ.	૨૧
હરખે ઓચસ્થાં પદ ચાર રંગે, જુગલ.	
હુતો એકાદસી સોમવાર રંગે, જુગલ.	૨૨
છે રસીક રસાણુ નામ રંગે; જુગલ.	
આપે સુખ પ્રેમનુ' ધાંમ રંગે; જુગલ.	૨૩
કૃણુ ચતુરદસી કેહેવાજ રંગે, જુગલ.	
ઝોહન મંત્ર જાણે વશ થાય રંગે; જુગલ.	૨૪
કૃષ્ણે રાધાના પુસ્થા કોઠ રંગે, જુગલ.	
નીત નિર્ધ્યા સરખી જોડ રંગે; જુગલ.	૨૫
ગાયે સારદ નારદ સેસ રંગે, જુગલ.	
ગુણ શબ્દ ઘટે નહીં રેસ રંગે; જુગલ.	૨૬
ગાયે રઘુનાથ ગોપી ગોવિંદ રંગે જુગલ.	
પોતે પ્રદ્યુમ્ન પ્રણાનંદ રંગે; જુગલ.	૨૭



રાધા કૃષ્ણની ચાતુરી

કડવું પેહેલું

એક સમે બ્રહ્માણુ બોવન, પ્રીતે પ્રભુજી પધારિયા;
 રાધિકાની સંગે રમવા, અંગે રંગ વધારિયા ૧
 આપ્યું તે આસન બેસવાને, હરિ બેસારયા આદર કરી;
 સાંમાંતે બેઠાં સુંદરી, નાથ નિરખવા નયણા ભરી; ૨
 શાંમ સામી દૃષ્ટિ માંડી, છાંડીતે કોઈની નવ સકે;
 છબીલાની છબી જોઈ જોઈ, છબીલી પ્રેમે છકે; ૩
 શુદ્ધ ન રહી શરિરની, દિવ્ય ચક્ષુ યે રહ્યાં બેહુ જાણ્યાં;
 એક એકથી રૂપે રૂઠાં, ડાહ્યાપણમાં ડાહ્યાં ઘણ્યાં; ૪
 આદ લોકનો નાથ તેતો, હાથ જોડી ઊભા રહ્યા;
 પુરાણ પ્રહ્લને અખંડ અધિપત, વીનતાને વશ થયા; ૫
 આશક લાગી હોસખી, અને આશક માહા સુખ જોઈને;
 ત્રણ દિવસ એમ વહી ગયા, તારે મન રહ્યું છે મોહીને; ૬
 ત્રણ દિવસનું એક આસન, એક ચિંતે જોઈ રહ્યા;
 એક અંગે આબ્રણ શામાં સજવા, સખી એક
 મુકી ગયાં; ૭

મન વાળ્યું મોહનજીયે, ભાવેથી ભાળ્યું ધરભણી;
 દૃષ્ટિ ચુકાવીને ચાલિયા, રણછોડ ગુણ ગાયે ધ્રાણી, ૮

કડકું બીજું.

ઘેર આવ્યા ગોપાલજી, આવી આંગણિયે ઉભા રહ્યા;
 માતા જસોદાએ પ્રુછિયું, કોહો કુવર મારા કયાં ગયા; ૧
 કયાં ગયાતા કુવર મારા, સાચું કહો મુજને સહી;
 પુત્ર તમારાં દરશન વિના, હું ઘણું વ્યાકુલ થઈ; ૨
 આંખેથી અલગ થાઓછો, શું જાઓછો જીવન બારણે;
 તમ વિના કળ નથી પડતી, વાહલા જાઉં તારે વારણે;
 મુખ વેણ મધુરાં મીઠડાં, હરિ જોડ્યા હૈતે કરી;
 હું ગયોતો ગઢધેન ચારવા, હું કુંજમાં આવ્યો ફરી; ૪
 ઘેન ઘોળી ને કુંજ જોહોળી, ખડગ જોળી હું વળ્યો;
 માતા જસોદાએ પ્રુછિયું, તારે મનતણો સંદે ટળ્યો; ૫
 ત્યારે વાહાલ ઉપની લાલથી, મંદિરમાં લઈ ચાલીયાં;
 ભાત્ય ભાત્યનાં ભાવતાં ભોજન, અધિક અધિકે
 આપીયાં; ૬

દધિ માખણ ને સરકરા, પકવાંન પિરસ્યાં પ્રીતસું;
 ઇચ્છાએ આરોગીયા, રંગ રસીયાજી એમ રીતસું; ૭
 વાહો વંન તતપર થયા, ગયા ગઢધેન ચારવા;
 દાસ રણછોડ અરણ સેવક, તેના કારજ સારવા; ૮

કડવું ત્રીજું.

શણગાર શણને સમિતી, આવી સખી પાસે ઉભાં રક્ષાં;
 ભાતભાતનાં અંગે આબ્રણ, બનિક બહુ રે બનાવિયાં; ૧
 મેમેથી સખીને પુછીયું, કહો છબિભોજ ક્યાં છપ્યા;
 સાચુ કહેને સૈયર મોરી, શી જુગતે જીવન જપ્યા; ૨
 સખિ કેહે બાઈ સાંભજો, કાંઈ શાંભજાને સાંભસ્યું;
 આંહિથી ચાંપે ચાલિયા, શું જાણે હૈયે શું ધસ્યું; ૩
 નથી જોયું ને નથી વગોયું, રૂપ તમારૂં રંગીયે;
 દ્રષ્ટિ ભેદ કાંઈ નથી કીધો, સ્વામી તમારે સંગિયે; ૪
 રાધાજી કેહે સખી શાંભજો, તમે પ્રભુજી પાસે પરવરો;
 અરજ હુમારી આધિન થઈને, બેઠ કરજો કરગરો; ૫
 જેમ જેમ રીઝે રંગ રસીયો, તેમ તેમ તેને મનાવજો;
 પાચે લાગી પ્રિયવિને, ઇહાં લગણુ તેડી લાવજો; ૬
 શીખામણુ દઈ સર્વ સુંદર, સખી મંદિર મોકલી;
 જઈ જસોદાને પુછીયું, કરી વાત ભાવે ભલી ભલી; ૭
 પ્રીતે લાગી પુછવા, કહો બાઈ હરજી ક્યાં હશે;
 ગયા ગઉધેન ચારવા, રણછોડને હૃદયે વસે; ૮

કડવું ચોથું.

સખી કેહે બાઈ સાંભજો, તમે અઘટતું શું આચરો;
 વાલાને વંત મોકલી, તમે કારજ તો ખોટું કરો; ૧

જનને પ્રીતે પુણ્યે, તેને નિત્ય વંન શુ' મોકલો;
 પુત્ર જાણિને પ્રેમદા, તમે ભાવ રાખોછો ભલો; ૨
 સ્વાર્થિને સુઝે નહી, અતી લોભ પાપનુ મુળ છે;
 અષ્ટમાંસીધિ નવનિધિ ઘરમાં, વળી ઉત્તમ કુળ છે; ૩
 માંટે વિવેકે વિચારિયે, એ રાંક ઘેર રતન છે;
 અજાણ તે જાણે નહી, જાણે તેને જતન છે; ૪
 એ વિશ્વંભર છે વિશ્વ કરતા, વિશ્વમાંહી રહ્યા મળી;
 શિવ સનકાદિક ઈંદ્ર બ્રહ્મા, કોય તે નવ સકે કળી; ૫
 જોગ જગનને જપ તપ સાધન, નિગમને ગમ નહી પડે;
 તે હરિ તંમ બારણે, માહા રંક થઈને રડવડે; ૬
 શરિર સુંદર લાલિત લાવણ, અધુરે મધુર વચન છે;
 જે ત્રીભુવનનો રઠણ રશીયો, તે તમારો તન છે; ૭
 સખી કેહે બાઈ સાંભળો, તમે એ રસ ચોપે ચાખજો;
 રણછોડના સ્વામીની સેવા, હૃદય માંહી રાખજો; ૮
 કડબું પાંચમું.

સખી શાંમની શુદ્ધ લઈને, આવી શાંમાની કને;
 આવીને એવું કહ્યું, માહારાજ ગ્યાછે માહા વંન ૧
 તે ઘડી તતપર થઈને, મઈની મટુકી શીર ધરી;
 સજાગાર સોજે સજી સુંદર, માહા વંન દિશાયે
 ખરવરી; ૨

એક પંથને કારજ બીજું, કોઈ ન જાણે ભેદમાં;
 મીતીનાં પરપંચ એવા, નશી કોયે વેદમાં; ૩
 ચોંપે ચાલી વંનમાં, મલપતી ગજ ગામીની;
 શરિયે શરિયે સાદ કરતી, આવી વંનમાં ભામની; ૪
 કુંજ કુંજ ને વૃક્ષ શાખા, પત્ર પોખ્યાં કલી કલી;
 જુગ જીવન જડયા નહી, ભામની ચાલી ઘરભણી; ૫
 મનમાં મલવાનુ હતુ, અંગે તે યાતુરતા ઘણી;
 અવળા સવળી સેરીએથી, ચાલી ઘેર ઉતાવળી. ૬
 તેથી વીશેકે અધુર યાતુર, વાલાને ચિત્તડે વળી;
 વ્રોજ ધાંમ નિરખી આવિયા, રણછેડને અંગે રળી; ૭
 કડવું છડું.

વનમાથી વાલો આવ્યા, મનમાં વ્યાકુલ બહુ થતા;
 પોતાની સખીને પુછીયું, મને સાચી કેહેને વારતા; ૧
 રાધિકાજીની પાસથી કોઈ, આપણે મંદિરે આવિયું;
 સાચું કહેને તેની સાથે, કાંઈએ મુજને કાંઠાવિયું; ૨
 સખી કેહે તમે સાંભળો, માહારાજ મારી વિનતી;
 એક રાધિકાની અંગના, આપણે ઘેર આવી હતી; ૩
 સખીએ કીધી વારતા તે, માંડીને સરવે કહી;
 શાંમ શ્રવણે સુણતાંતે, ધીરજ મનમાં નવ રહી; ૪
 શાંમ કહે સુણા કિંકરી, તમે પાછા જાઓ એ ભણી;

બનાવીને વાત કરજે, જેમ રીઝ પડે ઘણી; ૫
 સખી ત્યાંથી સંચરી, આનંદ પામી અંગમાં;
 રાધિકાને મંદિર જઈને, રસીક યોલી રંગમાં; ૬
 સાંમ સોવાગણ સુંદરી, એ કોણ કાંમે સંચર્યાં;
 હમાણાં ગયાં મધ વેચવા, એમ માતા મુખથી
 આચર્યાં; ૭

તે સાંભળીને દાઝ લાગી, સેહેવાયું નહી મુખથી;
 રણછોડના સ્વામીની દાસી, મરમ યોલી મુખથી; ૮
 કડવું સાતમું

સખી કેહે બાઈ સાંભળો, મારી વીનતી સુરતે સહી;
 રંગ ભીની રાધિકાને. શું મોકલો વેચવા મધ; ૧
 એનું લક્ષણતો લેતાં નથી, સું લાલચમાં લેવાઓછો;
 જ્ઞાન તમારૂં ક્યાં ગયું, શું ઘણા ઘણાને ધાઓછો; ૨
 સુરીનરનો સરદાર છે, આ રાજ કેરા રંગમાં;
 તમે કુંવરી કુળ દીપ છે, એ છે હરિની અર્ધાંગનાં; ૩
 એ અંદ્ર વદની ને મંન મદની, રૂપ રૂપનુ રૂપછે;
 એના ગુણને ધાય નિરગુણ, જે ચૌદ લોકના ભુપછે; ૪
 મૃગાનૈણી ને હંસ હેલી, ગજની ચાલે ચાલતી;
 ફેસરીલંક કપોલ કોટી, નીજ મનમા માલતી; ૫
 કોઠીલાના શબ્દ સરખી, મધુરી વાંણી આચરે;

વેણુ ફેણુ કપોલ લોલક, ભૂકુટીએ ભંમર ઠરે; ૬
 ચાદ લોકની શોભા જોઈ, નાર નિરમળ વાંછિયેં;
 પુરણ પ્રહ્લને વશ કરવા, સાર વસ્તુ સંચિયેં ૭
 એટલે આવ્યા રાધિકાજી, કહ્યું સખીને સાનમાં;
 રણછોડના સ્વામીને કહેજે, મોહન રાખજે માનમાં; ૮
 કડવું આઠમું.

સખી ત્યાંથી સંચરી, હરિ પાસે આવી હેતમાં;
 ને થઈતી તે કહી સરવે, શાંમને શકેતમાં; ૧
 વેગે વેહેલા જાઓ વાહાલા, પ્યારી પાસે પરવરે;
 ખિન્નનાં શણગાર લઈને, કોડ એના પુરા કરો; ૨
 જેમ જેમ રીઝે રાધિકા, તેમ તેમ મન મનાવજે;
 એ અતી યાતુર અખળા, એની આશ પુરી આવજે ૩
 વચન સુણી શહેલડીના, સજ્યો સાણગાર શાંમળે;
 માનુનિનુ મન મોહવા, ધસ્યાં આશ્રણ આંમળે; ૪
 પેહેરયાં પીતાંબર મુગટ ધરિયા, પાવડીયે પોતે ચડયા;
 નખસિખના શણગાર સુંદર, કચનં હાર હીરેજડયા; ૫
 વાળ્યા પલવટ લક્ષણ લંપટ, મુખે સોહાવી મારલી;
 લાલ રંગ તે લાલજી, નેછીકા કરમાં ધરી; ૬
 એકાએકે વ્રીજ વિવેકે, રાધિકા પાસે ગયા;
 આવી એને આંગણે, અલખેલડો ઉભા રહ્યા; ૭

સાંત કીધી શક્તિપમાં, હરી કુંજમાં આવ્યા વળી;
 રણછોડના સ્વામી સંગાથે, રાધિકા હેતે હળી; ૮
 કડવું નવમું.

હળી હેતે મળી મનસું, રમત માંડી રંગમાં;
 નાનાવિધ વિનોદ કરતા, આનંદ પાંતી અગમાં; ૧
 એક એકને અલિધન ચુંબન, અધિક અધિકે આદર્યું
 છડાં જેવું જોઈયે જુગતુ, તે વેલાં તેવું કર્યું ૨
 રંગ રાતો ને વેણુ વાતો, માતો ખેલ મથાવિયો;
 શાંમ રસીક સુંદરીયે, થનક થનક નચાવિયો; ૩
 જેમ હોંસ હૈયામાં હતી, તેમ તેમ હેતે હુલાવિયો;
 અંગ ઉપર હરિ લધને. જતન કરી ઝુલાવિયો; ૪
 રમતાં રમતાં રસ વાધ્યો, રસીક શાંમાં સુંદરી;
 ફરતી ફેરાવે કુદડી, અતી હેતેથી હસિયા હરી; ૫
 એના મુગટમાં એક માનુની, તે પ્યારીની દૃષ્ટે પડી;
 પોતાનુ પ્રતિબીંબ દેખી, રીસ ચિતડામાં ચડી; ૬
 એ કોઈ નવલી નાર દીસે, મુગટ માહી માહાલતી;
 ફટક પટકી દઈ રણછોડ, થઈ ચતુરાં ચાલતી; ૭
 કડવું દસમું.

રીશ્યાવીને ચાલી રાધા, ક્રોધે ભરાંણી કાંમની;
 આહાલાસ વિરોધ માંડી, સદન ખેડી શાંમનો; ૧

દ્વેષ વાદ્યો ને ડંખ મનમાં, લવલેશ વળગ્યુ નવ ગાણી;
 વેરીપાણુ મનમાં વશ્યું, ધશ્યુ ન હેત હરિ ભાણી; ૨
 ભવિશ્ય ભજ્યું તત્વને તણ, આતમાને અવગુણે;
 શોક લઇને બેઠી શાંમા, દોષ દઈ દયાળને; ૩
 તન્યાં આબ્રણ અંઝથી, હવે સંગ નહીં ગોપાળના;
 રાધિકાનુ રસાણુ બાણી, શાંમળો સુનો બન્યો; ૪
 માનુનીનુ મન જોવા, મોહ ઘણો મનમાં ધર્યો;
 બાણે વિન્નેજે વષ વોત્યાં, એવુ મન લાવી રચ્યો; ૫
 માનુનીનુ મુખ જોવાવણુ, સખીને કેહે શું થશે;
 એ વિના કળ નથી પડતી, દિવસ રજની કેમ જસે; ૬
 રાધિકાનુ મુખ જોવાવણુ, અંત જળની આખડી;
 સખીને કેહે શોધી લાવો, પ્રીતેસુ પાચે પડી; ૭
 સખી ત્યાંથી સંઘસી, રાધિકા પાંસ આવી રહી;
 રણછોડના સ્વામીની વિનતી, ધીરે ધીરે સહુ કહી; ૮

કડવું અગ્યારમુ.

શાંમ સોવાગણુ સુંદરી તું, રાડ વિના શ્યાં રસણાં
 વાંક વિના વિરોધ ઘેલી, ઠાહાપણુછે તુજમાં ઘણાં; ૧
 ત્રીભુવનનું તત્વ તારણી, તે તુજને ભાવે ભને;
 રાધે રાધે રટે રસિયો, પલક મુખથી નવ તને; ૨
 તારણી તુજ બુદ્ધ થોડી, ઘેલી થઈ કાંઈ નવ સુણે;

મેલ આંટી ઉઠ અબળા, ચાલો જઈયે હરિ કને; ૩
 એ ઓળખી આદર કરે, તુ માનજે માહા મર્મસુ;
 ભાગ્ય તાર ભામની, જે પ્રીત પુરાણ પ્રહસું; ૪
 રાખીયેં રસ રસાણુ, જેમ રહે મદુકીને મધ;
 જાઝું તાણિ તુટસે, પછે કેહેસો જે કહ્યું નહી; ૫
 અબંધ બાંધી નાથ અબળા, મુંજની નાથે નાથિયો;
 તે પ્રેમની જાળેં પડયો, જેમ પડે મદગળ હાથિયો; ૬
 અકળ જીતને જીતી રાધા, સુકળની તું સુંદરી;
 હવે વિલંબ સાંને કરે, ચાલ.તું વેગેં કરી. ૭
 ભાર પોતાના રાખિયેં, છેક હળવા ન થઈયે,
 રણછોડના સ્વામીને મળવા, ચાલોને ચોંપેં જઈયેં; ૮

કડવુ બારમું

એમો એને પાલવ બાંધ્યાં; કાંઈયેં એથી ન ઠસ્યાં;
 સખીનુ કહ્યું સાંભળીને, બોલ્યાં રાધિકારોસે ભસ્યાં; ૧
 એ ધુતારાના ઢંગ ખોટા, સંગ એનો શું કર;
 લક્ષણ એના સર્વ જોતાં, જીવથી જાતે મર; ૨
 કાળો કપટી કામણગારો, લોબી લંપટ લાલચી;
 પોતાના સ્વારથ માટે, રમત સઘલી કુડી રચી; ૩
 નવલાં સાથે નહુ એને, પલક પાછો નવ ફરે;
 સુંદરીને સંગ લઈને, વન વન વ્યાકુલ ફરે; ૪

અજાણ્યું જાણ્યું અમે ને, જાણ્યું અજાણ્યું મેં કહ્યું
 વગોવાયાં વ્રીજમાંપચે; ભાવસુ એનું ભણ્યું ૫
 અમે અંતર નવ કર્યો, તોય હુમારો નવ થયો;
 નેનું દીલ બદલાયુ હોય તે, ફરે વેગે વહ્યો વહ્યો; ૬
 એની વાત ન કરસો નારી, એને મનથી હું મુઠ;
 તેમાંટે તુજને કહુછું, માનજે તું માહર સઘ; ૭
 જીવ કાહાડીશ જીભ કરડી, દાષ સહુ એને દગી;
 રણછોડ કેહે રાધા ભણે, એનું સર્વ લક્ષણ મેં લહ્યું ૮
 કડવું તેરમું.

સખી ત્યાંથી સંચરી આવી મોહનને મળી સહી;
 ને થઈતી વારતા તે, માંડીને સર્વે કહી; ૧
 ને થયું તે કહ્યું તમને, એ શાંભ સોવાગણ મુંદરી;
 પેરેં પેરેં પ્રીછવી, તોય દૃષ્ટિ ઉચી નવ કરી; ૨
 રાધિકા રીસે ભરાણી, કહ્યું અમારૂં નવ કહ્યું
 સ્વામી શ્યાં ઉપાય કરિયેં, કારજ એકે ન સહ્યું; ૩
 ને કહ્યું મેં જીભથી તે, કાંન તજે સહુ કાહાડિયું;
 પાપ પુર્વ જન્મનું ને, કામ એથી પાડિયું; ૪
 વિખ સરખાં વચન જોલી, રોશ રાખીને રહી;
 રાધિકાનું રૂશણુ તે, શોભીતું સર્વે સહી; ૫
 વાલે મન વીચારિયું, પરપંચ રચિએ પ્રીતસું;

માન મુકી મનાવીએ, એમ ચાલ્યા રસીચો રીતસું ૬
 અંગે ત્રિજ સણગાર સજીયો, ત્રણવે વેદ વિવેકમાં;
 ચાદ લોકની શોખા બની, રણછોડ અબળા એકમાં; ૭

કડવું ચાદમું.

સોળ વરષમાં સુંદરી, એવી નાર બની નવ જોખના,
 અંગે આબ્રણ સજી સુંદર, અધિક આપે અંગના; ૧
 કોટી શશિયર કોટી ભાંતુ, જાણે કંદ્રપની કળા;
 રૂપ નિધાન સ્વરૂપ સુંદર, એવી નહી કોઈ અબળા; ૨
 ખ્રજાણીને ધંદ્રાણી, કોઈ ઉમિયા ધંધરી;
 ચાદ લોકનુ ચિત્ર ચતુરાં, એવી થઈને નીસરી; ૩
 છણકાટ કરતી ચાલી ચતુરાં, ઘણાણુ ગાને ધુધરી;
 રાધિકાના મુખ આગળ, નીસરી લટકો કરી; ૪
 રૂપ જોઈને મોહી માનુની, શાંમની યોલ્યાં સહી;
 આ ત્રિજમાં તમે એકલાં, કોણ રૂપ રહ્યાં ત્રહી; ૫
 નથી સાથે સખી કોઈ, આવો રૂડો રંગ છે;
 સાચું કહોને ભામની, કેનો તમારે સંગ છે; ૬
 મને ચિંત્યા ઉપજે છે, તમેછો અતી આનંદમાં;
 રણછોડનો સ્વામી જો મળસે, ફાગટ નાખસે ફંદમાં; ૭

કડવું પદરમું.

રાધિકાનું કહ્યું સાંભળી, અનોપમ વાણી ઓચરે;
 હૈયું આપણુ હાથ હોયતો, કોઈ કેને શું કરે; ૧
 નંદજીના કુંવરની, અમેં કીરતી શ્રવણે સાંભળી;
 હે સખી તેને ભેટવાને, સુરતી મારી ત્યાં વળી; ૨
 અમો જઈશું એ કને, જુગતી સરવે જોઈશું;
 એ જીવ્યાપેં જોયું ભલું, એમાં ગાઠથી શું જોઈશું; ૩
 રાધા કેહે સખી સાંભલો, જે ભલું થયું વેહેલું કહ્યું;
 આવ ઓરી મકર ઓરી, જ્ઞાન તાર ક્યાં ગયું; ૪
 મને જે પુછો પ્રેમદા, મારી વીતી કહુ તુજને;
 ઉપજ નીપજ એહની, તું સાંભલને એકે મને; ૫
 નવલાં સાથે નહ એને, નિત્યપ્રત્યે પર નારસું;
 જેને મળસે તેને કેહેસે, તારાં કારજ સારસું; ૬
 એ ધુતારાની ધુત વિદ્યા, ભુંડી તુજને ધુતસે;
 પછી મુકસે પરહરી, એ દરદ તુજને ખુંચસે; ૭
 એ મળવાથી મરવું ભલું, તું મન્યને મારૂં કહ્યું;
 રણછોડ કેહે રાધા ભણે, એનું સર્વ લક્ષણ મેં લહ્યું; ૮

કડવું સોલમું

રાધિકાનું કહ્યું સુણી, વિનતા વાણી વદે;
 રંગબીના રણછોડજીનું, રટણછે મારી હૃદ ૧

સાર નરતુ કંરમ સાર, ઝીતવું કે હારવુ;
 લખ્યા લેખ મટે નહી, માટે મન પોતાનુ મારવું; ૨
 તમે કહ્યું તો રહ્યું રાધા, કુંજ મારે કાંમછે;
 તિહાં જાઉ સહિયર મોરી, જીહાં સુંદર શાંમ છે; ૩
 સખીનુ કહ્યું સાંભળી, બોલિયાં ત્યાં શાંમની;
 તારા સમન્ને તારા કાન્ને, સત્ય કહુછુ કામની; ૪
 રખે જાણિ સાંભો મળતો, મારગ માંહી મીઠડો;
 ઘર તળવી ઘેલાં કરસે, એવો મેં તો દીઠડો; ૫
 એ વશીકરણછે વાલોજી, મોરલીમાં મન હરે;
 એને દૃષ્ટે દિઠે ધીરજ ન રહે, પછે કાંઈ કાંમણ કરે; ૬
 જાણિયેં ને કહિયે નહી તો, દોશ અમને ઉપજે;
 સાચુ કહુછુ સુંદરી હું, એ સ્વારથ સરખું બને; ૭
 સખી કેહે એમાં શ્યો સ્વારથ, તમે અમને કેતાં હસો;
 રણછોડનો સ્વામી રંગીલો, સદા હુમારે મન વશ્યો; ૮

કડવું સતરતુ.

રાધા કેહે સખી સાંભળો, આવો આપણ એકઠાં રહિયે;
 મુખ દુઃખની વાત હોયતે, એક એક આગળ કહિયે; ૧
 હું પાઠ માનીશ તાહેરો, કયો ગુણ કેમ વિસરે;
 આવ બેની આપ ધારણ, જીવ મારો નીસરે; ૨
 માન સખી તું કહ્યું માર, દાંન જીવત દીજીયે;

સખી કેહે શું આપશો, કાંઈ હમે માગ્યું લીજીયે; ૩
 મન ગમે તે માગજે, મારે સમર્પણ છે શિશનું;
 માફ છે તે તમાફ છે, જેમ જીગતુ જીગદીશનું; ૪
 સખી તારા શિશને, શું આઢે કે તેને પાથરે;
 દ વચન મારા હાથમાં, હું કહું તે તું કરે; ૫
 વચન આપ્યું હાથમાં, શાંમની બોલ્યાં શહી;
 નંદજીનાં કુવર સાથે, રસાણુ રાખે નહી; ૬
 રાધા કેહે સખી શાંભળો, એ વિના બીજી માગિયે;
 જે ભાવે તે કહોને બેની, મીઠાં મીઠાં લાગિયે, ૭
 સખી કેહે સુણ શાંમની, તુજ વચન ગયું પાંણિયે;
 રણ છોડના સ્વામી સંગાથે, બોલ મધુરી વાંણિયે; ૮

કડવું અઢારમું.

હેતે બોલ્યાં હા બાણાવી, હાથ લીધો હાથમાં;
 શ્રી પુરૂષોત્તમજી પ્રગટિયા, સોલ્યાં સૈયરનાં સાથમાં; ૧
 સાંમુ જોધને લાજ પાંમી, નારિયેં નીચું નિહાળિયું;
 માંનનું અપમાન થયું, અને વચન પરઠયું પાળિયું; ૨
 રસ વાધ્યો રસાણુ બાંધ્યું, સંતોષ પામ્યા શામની;
 આવો ભાવે બેઠીયે, કેહે કૃષ્ણને કામની; ૩
 રળિયાત કીધાં રાધિકા, અંગ અંગસું ભીડોને;
 મન મનાવ્યું માનુનીનું, દીધો દિલાસો તેડીને; ૪

રૂસણુ બાળ્યુ રાધિકાનું, મગન થઇને બેહુ મળ્યાં;
 આલિંધન ચુબન દેતાં, મનનાં મેણાં ટળ્યાં; ૫
 વાહલ ઉપન્યુ લાલ સાથે, રાધા બેઠ્યાં બેલમાં;
 અગોચર લીલા આદરી, રંગ જાંઘ્યા રેલમાં; ૬
 શણુગાર એ ત્રિજનો હરિ, દસ આઠ પદ પુરાં થયાં;
 એક પદની આઠ પાંખડી, કેહેનારે એવાં કહ્યાં; ૭
 ગાય શિખેને સાંભળે, તેની આશા પુરે શ્રી હરી;
 દાસ રણછોડ ચરણ સેવક, મોજ માગે ફરી ફરી; ૮



સુ અ ના.

કાવ્ય દર્શક નામનું “કાવ્ય દોહન” ના કદનું અ
ને તેવીજ મતલબનું એક પુસ્તક છપાવાની તૈયારી
થઈ ચુકી છે જેમાં અસલી (જુના) કવિઓની જ્ઞાન
પૈરાગ અને ઈશ્વર સબંધી વિષયો ઉપર લખાએલી
કવિતાઓના ઓછોટો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે અને
તે શાદલી કવિતાઓ અઘાપી પરીચંત બાહર પડેલી ન
હી હેવા તદન નવીજ છે માટે એ પુસ્તક જેઓની ખ
રીદવાની મરજ હોય તેઓએ પોતાનું નામ, ઠામ, અ
ને નકલ પાવઘાણી ઊપર પારસી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
અથવા માંડવી ઉપર જ્ઞાન દિપક પ્રેસમાં નોંધાવવું
કોમત પ્રથમ નામ લખાવનાર પાસથી રૂ ૧ અને પા
છલથી લેનાર પાસથી રૂ ૨) લીધામાં આવશે. (આએ.
પુસ્તક બધા બુકસેલરની દુકાનેથી તથા નલ બજારની
સાંમે જમલી મોહોલામાં ઘર નં ૫૬ માં મોરલીધર
કરસનદાસ પાસેથી રોકડી કોમતે મલશે.)

